

ЩРИХИ ОТ ИСТОРИЯТА НА ПЕЧАТНИЦАТА НА ВЕЛИКОТЪРНОВСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ"

Предходник на книгоиздателския комплекс „Св. св. Кирил и Методий“ е Печатната база при ВТУ. Тя е основана с назначаването на Иван Илиев на 18 март 1971 г. Дотогава има доставена една печатна машина „Romafor“, която той започва да оборудва, като след това е взет един ксерограф (фоторепродукционен апарат за заснемане на печатни оригинали), телова подшивачка, а по-късно книговезки нож, папшер и др. Впоследствие от печатница „Д. Найденов“ – В. Търново, са доставени 3 регала с по няколко каси буквен материал, сред които и старобългарски букви за ръчен набор.

– Отначало екипът беше малък – започва разказа си ръководителят на Университетската печатница Иван Илиев – Бяхме аз, колежката ми Мария Панева – книговец, и Цветана Колева – машинист-печатар на офсетовата машина. Постепенно екипът се разшири и достигна 8 човека. Имах на разположение и коректор. Първите отпечатани заглавия през 1972 г. бяха „Увод в литературознанието“ на Никола Георгиев Николов – по-късно професор във ВТУ, и „История на Древния Изток“ с автор Владимир Попов (ректор на ВТУ от 1991 г. до 1995 г.). Печаташе се на офсетова машина, но оригиналите се предоставяха на пишещата машина и се заснемаха дълги години на ксерограф, а едва по-късно (около 1980 г.) на доставената италианска машина „Репро-мастер-електроник“. През мандата на проф. Станьо Георгиев бе доставена една

комплектувана машина за фотонабор „Моно-фото“ като стара техника от СУ „Кл. Охридски“, но поради слаба квалификация на кадрите и заради износеността на тази техника особени резултати не се постигнаха. Корици се отпечатваха най-вече на плоскочечатна машина „Графопрес“, позната като „Американка“. На нея се печатаха покани, корици за автореферати, формуляри, честитки, материали за научни мероприятия с национален и международен характер. Тази машина бе доставена през 80-те години. Беше нова и работи до 1992 г. По-късно беше бракувана като неактуална за производството. Печатницата бе оборудвана с няколко размножителни копирни апарата, най-вече на фирмата „Rank Xerox“, на които се копираха всички материали на отделните административни служби, звена и факултети. През 1973 г. бе доставен и монтиран голям книговезки нож „Оригинал-перфекта“.

Преди да започне печатната дейност, се е използвал и един циклостилен апарат за печатане на вътрешноуниверситетска продукция.

Около 1980 г. чрез г-н Стефан Марков, дългогодишен помощник-ректор на ВТУ, бе доставена линотипна машина за набор и плоскостна машина „ОМ-2“, но технически затруднения и неудобства при дооборудването им попречиха да влязат в експлоатация и с договор бяха предадени безвъзмездно на ДП „Д. Найденов“ – В. Търново. Впрочем наличната техническа екипировка от машини и съоръжения в университетската печатница до 1989 г. се дължеше главно на пом.-ректора.

Ръководителят на Университетската печатница – м. с. Иван Илиев, изнася поредния сеанс на едновременна игра на шахматисти от гр. Сухиндол

Средно на година в Печатна база на ВТУ излизаха около 25–30 заглавия по план за учебници, учебни помагала и сборници от научни конференции и симпозиуми. Средният тираж бе около 500–600 екземпляра, а при някои учебници достигаше дори 1000 екземпляра. Приблизителните обеми бяха 10–15 коли, а форматът – 60x90/16. Заглавията се печатаха съгласно тематичен план, със специално разрешение от Комитет за печата при Министерския съвет, Държавно обединение „Книгоиздаване“ (около 1975 г.) и последващите държавни структури, напр. Комитета за наука и технически прогрес и висше образование – София. Без разрешението им заглавия не се издаваха. Имаше строги санкции.

Ремонти на техниката се извършваха от ремонтен завод „23 декември“ – София и със съгласието на ДО „Полиграфия“ (около 1976 г.).

Преди печат ръкописите се преглеждаха от службата за опазване на държавната и служебната тайна. Често се получаваша предупредителни писма.

Продукцията се депозираше в Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ и отделно от всеки тираж и заглавие се заделеше за Окръжна библиотека В. Търново, а основният тираж се продаваше в университетската книжарница, която се стопанисваше тогава от Търговско предприятие „Печатни произведения“ – В. Търново (по-късно ДФ „Българска книга“).

Доставката на консумативни материали, главно хартии, бе по план, спуснат от Комитета за печата. Но тази доставка беше ограничена и се търсеха неофициални пътища и връзки за закупуване на допълнителни количества хартия и картон. В желанието си да отпечатаме повече заглавия често се налагаше да се съкращават тиражите.

Сред първите сборници с научен характер на млади научни работници бяха поредиците: „Студентски изследвания“, „Аспирантски сборник“, „Българистични и славистични проучвания“ и др., литературен сборник „Пролет“, книги на Симеон Дамянов, Андрей Пантев, Пеню Русев и др. По решение на Ректорския съвет излизаше двумесечният информационен бюлетин „Университетски известия“, за който бе получено разрешение за отпечатване в базата на ВТУ от Комитета за културата с дата 3. 08.1982 г., София, в обем 1,5 п. к., формат 60x90/16 и тираж 300 екземпляра, 4 броя

годишно. По-късно на 29 септември 1986 г. бе спрян от ТСО „Българска книга и печат“.

При оформянето на кориците се включваха преподаватели от факултета за изобразителни изкуства и други художници от града – Никола Хаджитанев, Христо Иванов, Пеню Пенев, Иван Бочев, Христо Цацинов, Симеон Василев. В издателското каре се вписваха необходимите издателски и библиографски данни. Бяха отпечатани над 20 тома с научни издания на автори, членове на Съюза на научните работници – клон В. Търново, със съдействието на неговия председател и тогава зам.-ректор по научната работа проф. Никола Г. Николов. Това ставаше благодарение на съвместната работа между Университета и Съюза – клон В. Търново. Добрите взаимоотношения между тези две научни институции продължиха и с новия председател на научния съюз доц. Иван Харалампиев, по-късно професор и ректор на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“.

Истинско техническо „превъоръжаване“ настана със създаване на издателството, когато благодарение на ректора, доц. Вл. Попов, бе закупена швейцарска техника – фотокопиррама, сгъвачна машина, биндер-машина за подлепване на корици и печатна машина „Ризограф“. Закупената през 1980 г. печатна машина „Хайделберг GTO“, четвърт формат 60x90, бе ремонтирана през мандата на ректора, доц. д-р Иван Стоянов. Всичко това спомогна технологичният процес да се доусъвършенства и да се повиши значително качеството на изданията. Кориците на книгите се печатаха в печатниците „Абагар ООД“ и

„Сира“ – В. Търново. Отпечатаните книжни тела се сгъваха и подлепваха в Печатната база, но поради значителния брой заглавия на издателството, част от книгите се изработваха и в други печатници – „Абагар“, „Сира“, „Фабер“.

Когато се връщам назад в годините, а те са повече от 30 в Университетската печатница, искам да отбележа и участието си като технически редактор и уредник на университетския вестник „Наука и труд“, който се печаташе в ДП „Д. Найденов“ – В. Търново. Тъкмо в тази печатница още през 1959 г. започнах работа като словослагател-акцидентчик, по-късно метранпаж на окръжния вестник „Борба“ и ръководител на наборния цех на печатницата. Така че работата ми с „Наука и труд“ бе приятна и ползотворна още с първата редколегия на университетския вестник с главен редактор проф. Георги Данчев и редколегия: доц. Михаил Михайлов, доц. Иван Маринов, гл. ас. Иван Трашлиев, художника Ненко Метев, а в по-късно време студентите, днес утвърдени поети и журналисти – Калина Ковачева, Борис Христов, Янислав Янков, Недялко Чальков, Стоян Пейчев, Миролуб Влахов, Тодор Стоянов, Димитър Ведър,

Част от колектива на Университетската печатница – 1984 г.

Пейо Карапеев и много други, чиито имена са избледнели вече в паметта ми.

Вестник „Наука и труд“ премина през много редколегии с участието на авторитетни наши преподаватели като проф. Никола Г. Николов, проф. Иван Радев, доц. Ангел Тонов, доц. Страхил Попов, доц. Стефан Стефанов, Георги Маринов, Величка Тодорова и др., с които също съм работил по оформлението и отпечатването на това периодично издание.

През Университетската печатницата – завършва разказа си Иван Илишков – за повече от 20 години преминаха над 40 работници, като трайна диря оставиха дългогодишните служители Мария Панева – печатар, Росина Стойкова – оператор на копирни машини, Божана Петкова – полиграфист-монтажист, Кунка Христова – книговец, Райна Карабоева – полиграфист, Лиляна Петкова – книговец и др. Чрез този основен екип университетската печатница има своя принос за отпечатването на приблизително 2000 заглавия, спомогнали през годините – 1972 – 2002 за научното израстване на редица преподаватели – сега утвърдени доценти и професори. Правейки този кратък обзор на миналото на Университетската печатница, неусетно сравнявам нейното начало – първите печатни способности, словослагателските каси и последвалите по-прогресивни печатни технологии, с това, което днес е университетският кни-

гоиздателски комплекс. А то е толкова различно от предишното и несравнимо по качествени показатели, производствено време, съвременни технологии. Амбицията на сегашното университетско ръководство, представлявано от ректора проф. Иван Харалампиев, е да се достави дигитална книгопечатна техника за отпечатване на малки тиражи в съкратени срокове. А това комплексно книгопечатно съоръжение по последна мода на книгопечатното дело би било заслужена придобивка за Втория български университет.

Успоредно с преките си трудови ангажменти Иван Илишков намира време и за любимото си хоби – шахмата, където достига майсторско звание и участва в над 60 открити международни турнира в страната и чужбина. Като комплексна оценка за неговата работа са думите на благодарност, изречени от ректора на ВТУ Димитър Филипков (през периода 1972 – 1979 г.): „Трябва да изкажем специална благодарност на ръководителя на базата Иван Илишков, един изключително добросъвестен, всеотдаен, обичаш във висша степен работата си другар, който е гордост за нашия колектив и на който е задължен целият университет за онова, което той постига със своя колектив в ограничените за сега размери на университетската печатница.“ (Из отчет на ръководството на ВТУ през мандата 1976 – 1980 г., В. Търново, 1979, с. 21).

Издател